

REVISIONSRAPPORT

GRANSKNING AV Riktade statsbidrag

Revisionskontoret
Carina Hemmingsson,
Sakkunnig
Sarah Pääjärvi,
Kommunal revisor
Dnr: REV/28/2022

Innehållsförteckning

1	SAMMANFATTNING	3
2	INLEDNING/BAKGRUND.....	4
3	SYFTE, REVISIONSFRÅGA OCH AVGRÄNSNING	4
4	REVISIONSKRITERIER.....	5
5	ANSVARIG STYRELSE/NÄMND.....	5
6	METOD	5
7	RESULTAT AV GRANSKNINGEN	6
7.1	ORGANISERING OCH ANSVARSFÖRDELNING.....	6
7.1.1	Ansvar och befogenheter	6
7.1.2	Ansvarsfördelning	6
7.1.3	Det administrativa arbetet	8
7.1.4	Uppföljning och åiterrapportering till nämnder	10
7.2	RUTINER OCH KRITERIER.....	11
7.2.1	Identifiering och kriterier för urval av statsbidrag.....	11
7.2.2	Urval av statsbidrag.....	13
7.2.2.1	Kvinnors hälsa och förlossningsvård	13
7.2.2.2	Jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider	14
7.2.2.3	Psykisk hälsa	15
7.2.2.4	God och Nära vård, en omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav.....	15
7.2.2.5	Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården.....	16
7.3	UPPFÖLJNING OCH ÅTERRAPPORTERING TILL BIDRAGSGIVAREN	17
7.4	BOKFÖRING OCH REDOVISNING.....	18
7.4.1	Intäktsredovisning.....	18
7.5	UTVÄRDERING	19
7.6	SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER	20
7.6.1	Svar på revisionsfrågorna	21
8	KVALITETSSÄKRING	22
9	UNDERTECKNANDE.....	22
10	REFERENSER	23

1 SAMMANFATTNING

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna har revisionskontoret genomfört en granskning avseende riktade statsbidrag. Granskningen har syftat till att svara på om man har säkerställt att styrning, ledning och den interna kontrollen för hantering av riktade statsbidrag är ändamålsenlig.

Vår sammanfattande bedömning är att regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden inte har säkerställt en tillräcklig styrning och kontroll över riktade statsbidrag.

Vår bedömning utifrån granskning och stickprov är att regionala utvecklingsnämnden har bättre styrning och kontroll över sina statsbidrag, mot bakgrund att nämnden alltid står bakom en ansökan av bidrag och skapar större delaktighet och ansvar.

Bedömningen grundar sig på bland annat på följande bedömningar och iakttagelser:

- Under vår granskning har vi noterat att i regionstyrelsens, hälso- och sjukvårdsnämndens och regionala utvecklingsnämndens internkontrollplaner för år 2022, finns inga kontrollmoment med koppling till statsbidrag.
- Det finns ingen utsedd styrgrupp för hantering av statsbidrag men det finns planer på att inrätta en styrgrupp sammansatt av olika kompetenser från olika områden för att säkerställa att bidragsmedlen fördelas ut till rätt verksamhet.
- Det finns inte någon utpekad ansvarig för kartläggning av aktuella statsbidrag. Enligt tillgänglig dokumentation saknas det dokumenterade regiongemensamma rutiner eller kriterier för att identifiera och prioritera urval av vilka statsbidrag som ska sökas. Det saknas även fastställda dokument för hur riktade statsbidrag ska ansökas, hanteras och kontrolleras.
- Det har de senaste åren varit en viss personalomsättning som påverkat regionens hantering av statsbidrag. Huvudansvaret för hantering av statsbidrag har flyttats mellan olika funktioner. Under en kortare period låg ansvaret på ekonomiavdelningen men i början av 2022 flyttades det åter till hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen (HOSPA), som organisatoriskt är placerad under regionstaben.
- Skriftliga rutiner och tillämpningsanvisningar för hantering av statsbidrag finns inte framtaget.
- Det finns inte dokumenterade anvisningar/rutiner för bokföring av riktade statsbidrag.
- Uppföljning och åiterrapportering till regionstyrelsen och nämnderna har varit bristfällig under åren 2021 och 2022. Av regionfullmäktiges protokoll framgår ingen åiterrapportering av de erhållna statsbidrag som har varit föremål i granskningen. Erhållna bidrag ska åiterrapporteras till regionfullmäktige. I övrigt redovisas statsbidrag endast i den ekonomiska redovisningen i samband med tertial, delår och årsredovisning.

2 INLEDNING/BAKGRUND

Regionens verksamheter finansieras förutom av avgifter och skatteintäkter även av generella och riktade bidrag från svenska staten och EU. De generella bidragen är att anse som finansiellt stöd utan krav på särskilt användningsområde eller viss prestation. De riktade bidragen är avsedda att stimulera utvecklingen i en verksamhet och måste i de flesta fall ansökas. Möjlighet att erhålla statsbidrag är än viktigare för verksamheter med en svag ekonomi.

För region Jämtland Härjedalen uppgick enligt årsredovisning 2021 de riktade bidragen till 548 mkr år 2021 och de generella bidragen till 1 168 mkr.

Utformningen och omfattningen av de riktade statsbidragen innebär krav på regionen i form av tydlig ansvarsfördelning och uppföljning. Regionen måste ha en tillräcklig intern kontroll för att säkerställa att riktade statsbidrag används för avsedda ändamål och att eventuella återrapporteringskrav uppfylls. Det är också viktigt att regionen har fastställda processer och rutiner för att identifiera möjliga bidrag att söka.

Ibland saknas dock krav på motprestation, till exempel bidrag för att täcka sjukfrånvaron under pandemin. Prestationsbaserade statsbidrag har krav på motprestation.

Övriga risker i samband med riktade statsbidrag kan vara att de:

- Skapar ökad administration för att hantera ansökningar, återrapportering och bevakning av fordringar.
- Medför osäkra planeringsförutsättningar på grund av kort tidshorisont och förändrade bidragskriterier mellan åren.
- I slutändan blir kostnadsdrivande när bidragen löper ut och det saknas finansiering för verksamhet som fortsätter men som tidigare bekostats med medel från riktade statsbidrag.

Regionens revisorer har mot bakgrund av sin risk- och väsentlighetsanalys bedömt att det finns risk för att styrning, ledning och den interna kontrollen avseende statsbidrag inte är tillräcklig och har beslutat att det är angeläget att genomföra en fördjupad granskning.

3 SYFTE, REVISIONSFRÅGA OCH AVGRÄNSNING

Syfte

Granskningens syfte har varit att svara på om regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden har säkerställt att styrning, ledning och den interna kontrollen för hantering av riktade statsbidrag är ändamålsenlig.

Revisionsfrågor

Granskningen besvarar följande revisionsfrågor:

- Finns det en tydlig organisering och ansvarsfördelning för hantering av riktade statsbidrag, exempelvis bevakning, ansökan, genomförande och uppföljning?
- Finns det dokumenterade rutiner och kriterier för att identifiera, prioritera och ansöka om riktade statsbidrag, bevaka att bidragen erhålls samt rapportera prestationer till bidragsgivaren när villkoren så kräver?
- Sker uppföljning och återrapportering av erhållna statsbidrag i enlighet med de krav som är uppställda av bidragsgivaren?

- Redovisas de riktade statsbidragen i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning samt RKR:s rekommendation R2?
- Sker någon utvärdering av den med bidrag finansierade verksamheten när bidragen upphör/har förbrukats, inför beslut om avveckling alternativt förnyad finansiering?

Avgränsning

Granskningen har avgränsats till regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden. Granskningen avgränsas till ett urval av bidrag inom områdena primärvård, kirurgi, kvinna, ögon och öron, psykiatri samt kultur och bildning kopplat till riktade statsbidrag och omfattar således inte de generella statsbidragen.

4 REVISIONSKRITERIER

Vår bedömning har utgått från:

- Kommunallagen 6 kap. 6 § (2017:725)
- Reglemente för styrelse och nämnder
- Regelverk av riktade statsbidrag
- Riktlinjer Intern styrning och kontroll
- Interna regelverk och rutiner
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (2018:597)
- RKR – rekommendation R2
- Fullmäktigebeslut

5 ANSVARIG STYRELSE/NÄMND

Granskningen avser regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden för Region Jämtland Härjedalen.

6 METOD

Granskningen har utförts genom inhämtning och granskning av relevanta dokument och intervjuer med berörda tjänstemän. Stickprovskontroller utförs för att bedöma följsamhet till riktlinjer, styrdokument, delegationsordning, rutiner och redovisning inom området i hantering av statsbidrag. Granskningen avser i huvudsak år 2022 samt föregående år.

Substansgranskning har utförts för att i erforderlig omfattning verifiera gjorda utsagor samt att system och rutiner fungerar på avsett sätt.

7 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

7.1 ORGANISERING OCH ANSVARFÖRDELNING

Revisionsfråga: Finns det en tydlig organisering och ansvarsfördelning för hantering av riktade statsbidrag, exempelvis bevakning, ansökan, genomförande och uppföljning?

7.1.1 Ansvar och befogenheter

Av regionstyrelsens reglemente 2019–2022, framgår inte någon specifik information avseende ansvar eller hantering av riktade statsbidrag. Enligt regionstyrelsens verksamhetsplan för 2022 är nationella statsbidrag ett område som ska följas upp under verksamhetsåret. Uppföljningen ska redovisas på regionstyrelsens sammanträden i mars, maj och juni.

Av hälso- och sjukvårdsnämndens reglemente 2019–2022, framgår inte heller någon specifik information avseende hantering av statsbidrag. Enligt nämndens verksamhetsplan för 2022 är statsbidrag ett område som återkommande ska följas upp under verksamhetsåret.

Av regionala utvecklingsnämndens reglemente 2019–2022 framgår att nämnden ansvarar för fördelning av statsbidrag och regionala bidrag till regionala kulturinstitutioner och regionala kulturverksamheterna i regionen inom det som kallas Kultursamverkansmodellen.¹

Delegationsordning

Av regionstyrelsens delegationsordning 2019–2022 framgår att ansökan och bevakning av statsbidrag är ekonomiadministrativa ärenden och att beslut om fördelning av riktade statsbidrag görs av regiondirektören. I delegationsordningen finns ingen vidaredelegering från regiondirektören. Bredare satsningar beslutas av regionstyrelsen.

Av hälso- och sjukvårdsnämndens och regionala utvecklingsnämndens delegationsordning framgår att beslut om riktade nationella satsningar kan vidaredelegerats från regiondirektören till hälso- och sjukvårdsdirektören och till regionala utvecklingsdirektören. Bredare satsningar beslutas av nämnden.

Internkontroll

Under vår granskning har vi noterat att i regionstyrelsens², hälso- och sjukvårdsnämndens³ och regionala utvecklingsnämndens⁴ internkontrollplaner för år 2022, finns inga kontrollmoment med koppling till statsbidrag. Vad vi kan se i granskningen så har inte statsbidrag varit direkt inkluderade i riskbedömning i någon av nämnderna, varken för år 2021 eller 2022.

7.1.2 Ansvarsfördelning

Det finns ett regelverk för hantering av riktade statsbidrag, fastställdes av regionfullmäktige år 2019⁵ (Dnr RS/134/2019). Regelverket beskriver styrelsens och nämndernas ansvar och roller för olika typer av statsbidrag samt hantering av riktade statsbidrag.

¹ Lag (210:1919) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet.

² §79 Regionstyrelsen protokoll 2022-05-04 Dnr: RS/818/2021

³ §37 Hälso- och sjukvårdsnämndens protokoll 2022-03-16. Dnr: HSN/658/2022

⁴ §207 Regionala utvecklingsnämndens protokoll Dnr: RUN/42/2021

⁵ §39 Regionfullmäktiges protokoll 2019-04-17

Nämnderna ansvarar för att dessa regler följs och att vid behov ta fram skriftliga rutiner och tillämpningsanvisningar för hantering av statsbidrag inom sitt respektive förvaltningsområde. Sökta och erhållna statsbidrag ska återrapporteras till respektive nämnd.

Nämnderna ska återredovisa statsbidragen på ett korrekt sätt enligt anvisningar från bidragsgivaren och säkerställa medvetenhet om de möjligheter och åtaganden som statsbidraget medför för verksamheterna.

Av intervjuer framgår att regelverket upplevs vara för allmänna och otydlig. Vi har fått ta del av ett arbetsmaterial för ett reviderad/nytt regelverk som enligt verksamhetschef och samordnare vid hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen (HOSPA) är under framtagande som beskriver arbetsgången för samtliga involverade medarbetare inom regionstyrelse och hälso- och sjukvårdsnämnden. Det är oklart när regelverket beräknas vara klart och det saknas tidplan för när det ska fastställas. Några skriftliga rutiner och tillämpningsanvisningar för hantering av statsbidrag har vi noterat att det inte finns framtaget.

Inom regionala utvecklingsnämnden har områdeschef och kulturstrategen ett övergripande ansvar över hantering av sitt områdes statsbidrag, bortsett från folkhögskolorna som ansvarar för sina egna områden.

Kulturstrategen ansvarar för ansökningar och kontakter med de aktörer inom nämndens verksamheter som söker bidrag genom Kultursamverkansmodellen. Områdeschefen för kultur och bildning är främst involverad i budget och har övergripande kontroll. Bidrag för externa finansierade projekt är främst områdeschefens ansvar.

Kulturstrategen berättar vid intervjun att nämnden alltid beslutar och står bakom regionens ansökan om statsbidrag. Detta upplever både kulturstrategen och områdeschefen som väldigt positivt eftersom det skapar större känsla av delaktighet och ansvar hos nämnden.

Intervjuad områdeschef och kulturstrateg upplever att arbetet trots otydligt regelverk fungerar bra eftersom bidragsverksamheten är en liten verksamhet med få involverade. Det finns planer på att ta fram en tydligare och mer formaliserad rutinbeskrivning och ansvarsfördelning.

Folkhögskolor

Det är Folkbildningsrådet som beslutar om och fördelar tillgängliga statsbidrag till region Jämtland Härjedalens folkhögskolor, Bäckedal och Birka. Folkhögskolorna ska genom sina kurser, utbildningar och andra aktiviteter arbeta i enlighet med förordning SFS 2015:218 och de syften som anges för statsbidraget.

Det yttersta ansvaret för folkhögskolornas verksamhet har regionala utvecklingsnämnden som är skolstyrelse för folkhögskolorna. Utöver Region Jämtland Härjedalens verksamhetsplanering och budgetarbete ska skolorna också årligen redovisa aktuell verksamhet för skolstyrelsen. Skolstyrelsen fastställer skolornas verksamhetsberättelse inför redovisning till Folkbildningsrådet.

Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen (HOSPA)

Enligt intervjuer med ekonomiavdelningen har de senaste åren varit en viss personalomsättning som påverkat regionens hantering av statsbidrag. Huvudansvaret för hantering av statsbidrag har flyttats mellan olika funktioner. Under en kortare period låg ansvaret på ekonomiavdelningen men i början av 2022 flyttades det åter till hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen (HOSPA), som organisatoriskt är placerad under regionstaben.

Tidigare fanns en beredande styrgrupp kring statsbidragshanteringen där både ekonomistabens budgetansvarige och redovisningsansvarige deltog tillsammans med hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen (HOSPA). Idag finns ingen utsedd styrgrupp men det finns planer på att inrätta en styrgrupp sammansatt av olika kompetenser från olika områden för att säkerställa att bidragsmedlen fördelas ut till rätt verksamhet.

Det är Samordnaren som samordnar själva arbetet med samtliga överenskommelser och riktade statsbidrag med ansvar för att de blir hanterade, och kontaktperson ansvarar för att bereda en enskild överenskommelse eller riktade statsbidrag.

Vid slumpmässig stickprovstagning av regionledningens protokoll har statsbidrag tagit upp som en informationspunkt vid några tillfällen under året. Beslut om uppföljningsplan 2023 för regionledningen⁶, av uppföljningsplan finns nationella statsbidrag med under februari månad. Vid stickprovstagning^{7, 8, 9} återfinns information och ansökan om statsbidrag. Vid slumpmässig stickprovstagning av hälso- och sjukvårdsledningens minnesanteckningar har information lyfts om nationella satsningar^{10, 11, 12}.

7.1.3 Det administrativa arbetet

För det administrativa arbetet med riktade statsbidrag på tjänstemannanivå saknas dokumenterad fördelning av ansvar och befogenheter. Vi har noterat tre funktioner som är nyckelroller i arbetet med riktade statsbidrag:

Samordnare

Det finns en funktion som samordnare som tillsattes februari 2022 i syfte att vara sammanhållande för alla statsbidrag. Rollen som samordnare hade då varit vakant under 1–1,5 års tid och arbetet beskrivs som mycket eftersatt. Under 2021 då ansvaret vilade på Ekonomiavdelningen har det bland annat brustit i anmälan av delegationsbeslut, tjänsteskrivelser och handlingsplaner för riktade statsbidrag.

Samordnaren har ett samordnaransvar för överenskommelser och riktade statsbidrag som avser hälso- och sjukvårdsförvaltningen och regionstaben.

Samordnaren ansvarar för att:

- Informera diariet vilken kontaktperson/handläggare som ska läggas in i Platina på respektive ärende.
- Lägga in information om statsbidrag i ”Nationella överenskommelsernas Teamsgrupp”, sorterat per år och per överenskommelse/statsbidrag.
- Hålla kontakt med kontaktpersonerna som att upprätta delegationsbeslut eller tjänsteskrivelse.
- Efter att beslut fattats av regiondirektör/hälso-och sjukvårdsdirektör/styrelse/nämnd återrapporterar fattat beslut till ansvarig för respektive överenskommelse och statsbidrag. Samordnaren har det övergripande ansvar för gruppen av ansvariga.

Det finns ingen dokumenterad beskrivning av samordnarens uppdrag. När den nya samordnaren tillträdde var det otydligt både för henne och andra i organisationen vilket ansvar rollen innebar. Tillsammans med verksamhetschefen vid hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen (HOSPA) har ansvarsfördelningen utretts och strukturerats så att det är mer tydligt i organisationen, ansvarsbeskrivning.

⁶ § 99 Regionledningen protokoll 2022-10-19

⁷ §35 Regionledningen protokoll 2022-03-23, Ansökan Statligt stöd för ekonomi i balans. Dnr: RS/821/2021, §71 Regionstyrelsens protokoll. 2022-05-04. Dnr: RS/2/2022

⁸ §177 Regionstyrelsens protokoll om beslut om statsbidrag för en ekonomi i balans. Dnr: RS/2/2022

⁹ §14 Regionstyrelsens protokoll. 2022-01-25 Beslut om ansökan om effektiviserings- och omstruktureringsåtgärder(en ekonomi i balans)

¹⁰ Hälso-sjukvårdsledningens minnesanteckningar 2022-01-17, Tillgänglighet

¹¹ Hälso-sjukvårdsledningens minnesanteckningar 2020-11-07, Inledande diskussion om statsbidrag och stimulansmedel 2023

¹² Hälso-sjukvårdsledningens minnesanteckningar 2022-12-12, Nära vård

Samordnaren beskriver att hen är det administrativa stödet gentemot kontaktpersoner som ansvarar för bidragen och berörda ekonomer, controllers och redovisningsansvarig. Samordnaren ser till att webbenkäterna till Socialstyrelsen och den ekonomiska redovisningen till Kammarkollegiet diarieförs.

Kontaktperson

För varje statsbidrag och nationell överenskommelse mellan staten och SKR utser hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen (HOSPA) i praktiken en kontaktperson. Dennes uppgift kan vara att sammankalla en beredningsgrupp inom verksamhetsområdet, stötta områdeschefer, förbereda delegationsunderlag, sammanställa områdenas återrapportering och rapportera till Sveriges kommuner och regioner, (SKR).

Det saknas fastställd beskrivning av uppdraget vad som åligger att vara kontaktperson. Av intervjuer framkommer att de med lång erfarenhet inom sitt område som kontaktperson upplever vissa inte sitt uppdrag tydligt men på grund av den långa erfarenheten och kontaktnät vet man vad som fungerar och mindre bra, vilket gör att man vet hur man kan agera. Dock framkommer i intervjuer att är man ny i sin roll som kontaktperson inom sitt område då hade man önskat både en tydligare beskrivning uppdraget och mer kontakt med samordnaren.

Redovisningsansvarig

Ekonomiavdelningens redovisningsansvarige ansvarar för rekvisering och ansökan och förvaltningscontrollers återrapporterar. För förvaltningsområde regional utveckling är det förvaltningscontroller som rekviserar medel.

Det finns ingen fastställd beskrivning av den redovisningsansvariges uppdrag och inte heller någon utsedd medarbetare som kan täcka upp vid eventuell frånvaro. Det finns ingen rutinbeskrivning för hur ansökan av bidrag går till, instruktionerna som finns på ansökningshemsidorna uppges vara tillräckliga enligt ekonomiavdelningens redovisningsansvarig.

Den redovisningsansvarige anser att arbetet med statsbidrag ofta är administrativt omständligt och tidskrävande. Detta beror främst på de krav som ställs av bidragsgivaren. Den närmsta kontakten i arbetet med statsbidrag är samordnaren. Den redovisningsansvarige gör också en övergripande kontroll av den ekonomiska redovisningen av statsbidrag vid årsbokslutet.

Hög personalomsättning försvårar

De senaste årens personalomsättning har inneburit att flera medarbetare som tidigare var involverade och hade stor kunskap kring statsbidrag har avslutat sin anställning eller gått i pension. Flera nya chefer och medarbetare inom olika verksamheter och i olika positioner har tillkommit och vid intervjuer med dessa framgår att kunskapen kan vara bristfällig, och ansvarsfördelning kring bidragshantering upplevs otydligt.

Det efterfrågas även en bättre introduktion och hantering av statsbidrag, främst om man är ny i sin roll och uppdrag.

Kommunikation och informationsflöde

Av intervjuer framgår att man upplever en otydlighet i kommunikering. Enligt intervju framkommer en otydlighet hur information om statsbidrag kommuniceras internt och externt.

7.1.4 Uppföljning och återrapportering till nämnder

Av regionens regelverk¹³ för hantering av riktade statsbidrag framgår det bland annat att regionstyrelsen ska ha det övergripande ansvaret för uppföljning av och att de erhållna statsbidragen ska återrapporteras till regionfullmäktige. Nämnderna ansvarar för uppföljning av erhållna statsbidrag inom sitt verksamhetsområde och återrapportering till regionfullmäktige.

Det är chefen för hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen chef som oftast rapporterar till regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden. Enligt intervjuer sker mer fördjupad återrapportering till nämnd och styrelse genom kontaktpersoner och samordnare endast när det efterfrågas av regionstyrelse eller nämnd för ett specifikt projekt.

Regionstyrelsen för åren 2021–2022

Vid genomgång av regionstyrelsen protokoll för 2021, framgår att man inte haft uppföljning och fördjupning av nationella statsbidrag i mars och juni månad vilket ska ske enligt regionstyrelsens verksamhets- och uppföljningsplan år 2021.

Däremot genomfördes en fördjupad uppföljning och återrapportering av de nationella statsbidragen år 2021, till regionstyrelsen maj 2022¹⁴ av hälso- och sjukvårdspolitiska enheten (HOSPA). Rapporteringen bestod av erhållna belopp och det som har utförts, är i enlighet med de krav som ställts och i nationella överenskommelser för de större riktade statsbidragen.

Av regionstyrelsens protokoll för år 2022 framgår att det inte har genomförts någon uppföljning av årets statsbidrag under mars och juni månad enligt regionstyrelsen verksamhets- och uppföljningsplan.

Hälso- och sjukvårdsnämnden för åren 2021–2022

Vid genomgång av hälso- och sjukvårdsnämndens protokoll för 2021, har nämnden inte följt upp urval av statsbidrag enligt verksamhets- och uppföljningsplan år 2021. Av nämndens verksamhets- och uppföljningsplan år 2022, ska statsbidrag följas upp vid fem tillfällen under året. Vid genomgång av protokoll har det inte genomförts någon uppföljning av statsbidrag under tre av de fem planerade uppföljningarna under året. Uppföljning av vissa statsbidrag gjordes i september månad¹⁵. I december månads¹⁶ protokoll informeras nämnden om uppföljning av våld i nära relationer 2022 och uppföljning av God och nära vård flyttas fram och redovisas för nämnden i mars 2023.

Regionala utvecklingsnämnden för år 2021–2022

I regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplan har man inte tagit fram någon uppföljningsplan varken för aktiviteter eller statsbidrag för vad som skall följas upp under 2022. Dock kan vi se enligt protokoll för år 2021 och 2022 att det har genomförts uppföljning av statsbidrag, främst inom kultursamverkansmodellen 2021¹⁷. Nämnden som folkhögskolestyrelse godkändes årsredovisningar 2021 för folkhögskolorna under maj månad.¹⁸ Som därefter skickas in till Folkbildningsrådet, för inrapportering till Regeringen.

¹³ Regionens regelverk för hantering av riktade statsbidrag. Dnr: RS/134/2019

¹⁴ §75 Regionstyrelsens protokoll 2022-05-04

¹⁵ §98 Hälso- och sjukvårdsnämndens protokoll 2022-09-22. Dnr: HSN/810/2022

§ 110 Hälso- och sjukvårdsnämndens protokoll 2022-09-22 Dnr: HSN/807/2022

¹⁶ §135 Hälso- och sjukvårdsnämndens protokoll 2022-12-15

¹⁷ §58 Regionala utvecklingsnämndens protokoll 2022-05-17 Dnr: RUN/32/2020

¹⁸ §§ 59–60 Regionala utvecklingsnämndens protokoll 2022-05-17 Dnr: RUN/20/2022, RUN/21/2022

Återrapportering till regionfullmäktige

Av regionfullmäktiges protokoll framgår ingen återrapportering av de erhållna statsbidrag som har varit föremål i granskningen. I regelverket¹⁹ framgår det att erhållna statsbidrag för både regionstyrelsen och nämnderna ska återrapporteras till regionfullmäktige. I övrigt redovisas statsbidrag endast i den ekonomiska redovisningen i samband med tertial, delår och årsredovisning.

Bedömning

- Vi bedömer att man bör överväga om behov finns av en styrgrupp för hantering av statsbidrag inom regionen.
- Vi bedömer att skriftliga rutiner och tillämpningsanvisningar för hantering av statsbidrag bör tas fram för hantering av de olika statsbidragen.
- Vi bedömer att det finns ett utvecklingsområde för återrapportering till ansvarig styrelse och nämnd, och att återrapportering till regionfullmäktige behöver göras.

Vi rekommenderar

- att regionen överväger att utreda om eventuella behov finns att utse en styrgrupp uppdragsägare, som säkerställer styrning och ledning med olika kompetenser för hantering av statsbidrag, för bevakning, ansökan, beslut kring insatser, fördela medel utse en/flera kontaktpersoner för respektive statsbidrag.
- att skriftliga rutiner och tillämpningsanvisningar för hantering av statsbidrag inom nämnderna tas fram för hantering av de olika statsbidragen.
- att återrapportering till regionfullmäktige behöver utvecklas och åtgärdas.

7.2 RUTINER OCH KRITERIER

Revisionsfråga: Finns det dokumenterade rutiner och kriterier för att identifiera, prioritera och ansöka om riktade statsbidrag, bevaka att bidragen erhålls samt rapportera prestationer till bidragsgivaren när villkoren så kräver?

7.2.1 Identifiering och kriterier för urval av statsbidrag

Tidsplaneringen för bidragen sker oftast genom att inkommen information/handling om bidragen är tillgänglig mellan december och mars månad. Därefter handläggs, bereds och beslutas överenskommelse/projekt innan ett genomförande kan startas som också sker oftast under årets första kvartal.

Hantering av statsbidragen ser lite olika ut beroende på om de är Nationella riktade överenskommelser²⁰, riktade statsbidrag²¹ eller övriga bidrag²².

¹⁹ Regler för hantering av riktade statsbidrag inom Region Jämtland Härjedalen. Dnr: RS/134/2019

²⁰ Mellan staten och Sveriges kommuner och regioner eller andra myndigheter, med krav på återredovisning utifrån överenskommelsen.

²¹ Behöver sökas och där det krävs en projektbeskrivning

²² Ofta mer riktade bidrag till en specifik verksamhet som kan rekvireras

Figuren nedan illustrerar den regiongemensamma flödesprocess för statsbidrag.

Den administrativa hanteringen av statsbidrag är som tidigare nämnts resurskrävande och det finns en stor mängd olika statsbidrag med olika ansökningsförfaranden.

Enligt samordnaren av statsbidrag gjordes ingen särskild omvärldsbevakning år 2022 för att fånga vilka statsbidrag som är möjliga att söka pga. att de flesta överenskommelser var redan kända i början av året när samordnaren tillsattes på uppdraget.

Enligt intervjuer finns det inte någon utpekad ansvarig för kartläggning av aktuella statsbidrag. Enligt tillgänglig dokumentation saknas det dokumenterade regiongemensamma rutiner eller kriterier för att identifiera och prioritera urval av vilka statsbidrag som skall sökas. Det saknas även fastställda dokument för hur riktade statsbidrag ska ansökas, hanteras och kontrolleras.

Hantering av riktade statsbidrag (specialdestinerade) och överenskommelser

I regelverket framgår att samtliga erbjudanden om nationella statsbidrag och nationella överenskommelser ska diarieföras med ett eget ärendenummer i ansvarig nämnd. Varje ärende ska innehålla samtliga handlingar som beslut, ansökan, handlingsplaner, uppföljningar och övriga dokument som hör till ärendet. Beslut om att inte delta i någon satsning ska dokumenteras enligt regelverket.

Vi har vid stickprovskontroll noterat att det är bristande diarieföring av underlag tillhörande statsbidrag eller ligger på fel ställe i dokument- och ärendehanteringssystemet, Platina. Av intervjuer framkommer att beslut om att inte delta i någon satsning inte motiveras eller dokumenteras.

IT-Systemstöd

Det finns en gemensam Teamsgrupp för de medarbetare som är involverade i arbetet med statsbidrag, det vill säga samordnare, kontaktpersoner och ekonomer. I teamskanalen/gruppen finns underlag och dokument för samtliga statsbidrag som beviljats, de ska även återfinnas i diariet med eget ärendenummer. Listan hålls kontinuerligt uppdaterad med belopp och datum för inbetalning av medel. Gruppen startades av samordnaren under våren 2022, den sammanställda listan togs i samband med detta fram av redovisningsansvarig ekonom.

Arbetet med Stratsysmodul för Nationella satsningar, pågår och planen är att under 2022 att modulen ska implementeras för statsbidrag. Enligt uppgift är modulen i princip färdig att implementeras men det är oklart hur modulen ska användas, med risk att det blir administrativt betungande och resulterar i dubbelarbete eftersom alla involverade inte har tillgång till Stratsys. Modulen är främst uppbyggd för ekonomisk uppföljning och inte för den verksamhetsuppföljning som kontaktpersonerna ansvarar för.

Det framgår även av intervjuer att statsbidrag bör komma med så god framförhållning som möjligt. Det skulle innebära bättre förutsättningar för planering och leda verksamheterna på ett långsiktigt och hållbart sätt.

7.2.2 Urval av statsbidrag

Riktade statsbidrag - nationella överenskommelser

Granskningens avgränsning är ett urval av statsbidrag, gemensamt för dessa är att de riktade statsbidragen är överenskommelser mellan svenska staten och Sveriges Kommuner och Regioner, (SKR). Bidragen är antingen sökbara medel för regionen eller fördelas med eller utan ansökan direkt av Kammarkollegiet utifrån regionens befolkningsandel.

För 2022 års bidrag skulle rekvisitionen lämnats in senast 1 december 2022. Bidragsgivarens motkrav är som regel att handlingsplaner tagits fram för de nationella överenskommelserna och återrapportering av projektets resultat. Andra statsbidrag exempelvis satsningen Jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider fördelar SKR genom Regionalt cancercentrum (RCC) i samverkan utan ansökan.

Nationella överenskommelser beslutas oftast i slutet av året, inför kommande år. Delredovisning ska ske under innevarande år i september månad och slutredovisning bestående av verksamhets- och ekonomisk redovisning genomförs mellan januari och mars månad kommande år.

En ekonomisk redovisning samt återbetalning av medel som inte har förbrukats under 2022 ska ske till Kammarkollegiet senast 31 mars 2023, enligt besked från SKR. 2021 års ej förbrukade medel återbetalades 31 mars 2022.

7.2.2.1 Kvinnors hälsa och förlossningsvård

Satsningen om förlossningsvård har pågått sedan 2015 och rör kvinnors hälsa. Syftet med bidraget är att stärka förlossningsvården och kvinnors hälsa i övrigt och därigenom bidra till kompetensförsörjningen och bemanningen inom vårdkedjan för graviditet och förlossning samt att i övrigt förbättra arbetsmiljön. Överenskommelsen kompletterades i januari 2021 med en tvåårig tilläggsöverenskommelse som gäller 2021–2022. Tillägget syftar huvudsakligen till att uppnå en mer jämställd vård och jämlik hälsa i befolkningen.

Regeringen beslutade att fördela ca 17,5 mkr för år 2022 till Region Jämtland Härjedalen. Vi har inte kunnat hitta något beslut på hur bidraget fördelats för år 2021 i diariet men i ekonomisystemet har bidraget bokförts.

Regionen ska även göra en årlig redovisning till SKR, för 2021 års medel skulle detta ske senast 28 februari 2022. Förutom redovisning och utvärdering av genomförda insatser ska den årliga redovisningen även innehålla en handlingsplan där planerade insatser samt fördelning av medel för nästkommande år framgår.

Delegationsbeslut gällande fördelning av medlen inom regionen har tagits av tillförordad regiondirektör, och anmälts till regionstyrelsen. Dock har vi noterat att delegationsbeslutsprotokoll saknas i regionens diarium.²³

Återrapportering för 2021 års medel av projektet genomfördes 14 februari 2022 och finns att tillgå i regionens diarium. I återrapporteringen anges att 95% av bidraget använts till bemanning 2021 och att lika stor andel planeras att användas till bemanning 2022.

²³ §92 Regionstyrelsens protokoll 2022-05-04.Dnr: RS/118/2021

7.2.2.2 Jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider

Satsningen om Jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider, fördelas utifrån regionens befolkningsandel och Sveriges regioner och kommuner (SKR) fördelar medlen genom Regionalt cancercentrum (RCC) i samverkan.

Till varje område kopplas ett antal insatser som ska genomföras under åren 2021–2023 för att stärka cancervården. Insatserna i denna överenskommelse är indelad i fyra områden som motsvarar cancerstrategins delar:

- Prevention och tidig upptäckt
- Tillgänglig och god vård med fokus på patienten
- Kunskapsutveckling, kompetensförsörjning och forskning
- Tillgång till användning av medicinska teknologier

I överenskommelsen²⁴ anges förväntningar på regionalt arbete med standardiserade vårdförlopp (SVF). Arbetet ska redovisas i enlighet med en mall som tagits fram av Regionalt cancercentrum (RCC) i samverkan och i samråd med Socialstyrelsen. Regionen ansvarar för att den egna redovisningen tas fram och skickas till Regeringskansliet via RCC Norr och Socialstyrelsen, senast den 30 september och 31 mars 2023.

Redovisning av arbetet genomfördes i enlighet med överenskommelsen 2021 och framfördes av dåvarande hälso- och sjukvårdsdirektör enligt tidplan. Erhållna medel totalt till regionen 4,7 mkr 2021.

En styrgrupp²⁵ inom Regionalt cancercentrum (RCC) där region Jämtland Härjedalen har en representant från regionledningen, divisionschef opererande området och verksamhetsföreträdare från kirurgkliniken. Styrgruppen ansvarar för bland annat strategiska frågor och för RCC Norras funktion och kontinuerliga utveckling.

Enligt uppgift uppmanade Regionalt cancercentrum (RCC) respektive region att utse en regional cancersamordnare. Cancersamordaren som utsågs i februari 2022 av divisionschef för opererande området inom divisionsledning kirurgi på uppdrag av hälso- och sjukvårdsdirektören.

Cancersamordnarens roll och uppdrag är tydlig och samverkar bla med övriga cancersamordnare i norra sjukvårdsregionen. Cancersamordaren ansvarar för överenskommelsens medel och uppdraget som samordnare och styrning för satsningen är dock oklart.

Delegationsbeslut för fördelning av medel togs av tillförordad regiondirektör i juni 2022.²⁶ Enligt intervjun upplevdes det oklarheter till vilken nämnd som delegationsbeslutet skulle anmälas till, regionstyrelse eller till hälso- och sjukvårdsnämnden. Delegationsbeslutet är anmält enligt regionstyrelsen protokoll i juni 2022²⁷

Omfördelning och revidering av medel togs av tillförordad regiondirektör på delegation i december 2022²⁸ och anmäldes till regionstyrelsen i december²⁹.

²⁴ Nationell överenskommelse jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider. RS/880/2021

²⁵ Regional cancer centrum Norr, webbsida

²⁶ Delegationsbeslut 2022-06-08.

²⁷ §154 Regionstyrelsens protokoll. 2022-06-20. Dnr: RS/880/2021

²⁸ Delegationsbeslut 2022-12-01.

²⁹ §252 Regionstyrelsen Protokoll 2022-12-06

7.2.2.3 Psykisk hälsa

Regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har sedan 2015 slutit överenskommelser om psykisk hälsa. Överenskommelsen³⁰ avser fortsatt utveckling av insatser för att främja psykisk hälsa, tidigt möta psykisk ohälsa och att ge effektiv vård och stöd till personer med allvarlig problematik. Medlen syftar till att utgöra tydliga incitament till förändring men också ge utrymme att genom lokala anpassningar utnyttja stimulansmedlen på mest effektiva sätt. Överenskommelsen kompletterades i juni 2022 med en tilläggsöverenskommelse som syftar huvudsakligen till insatser inom området psykisk ohälsa och suicidprevention. Handlingsplan³¹ av överenskommelsen inom området psykisk hälsa och suicidprevention med fördelning av medel beslutades av tillförordad regiondirektör i juni 2022.

Inför rekvisering av medel hos bidragsgivaren gav regiondirektören en beredningsgrupp i uppdrag att ta fram ett beslutsunderlag med förslag på fördelning av budget samt åtgärder och aktiviteter³². Regionen har en utsedd kontaktperson, placerad på Folkhälsoenheten, som ansvarar för att sammankalla gruppen. Övriga involverade i beredningsgruppen är berörda enhetschefer, områdeschefer, divisionschef samt hälso- och sjukvårdssamordnare. Vi har inte kunnat ta del av något beslut eller fastställande av beredningsgruppens uppdrag. Delegationsbeslut gällande fördelning av medlen inom regionen har tagits av tillförordad regiondirektör och återfinns i regionens diarium³³. Man upplevde oklarhet till vilken nämnd beslutsunderlagen skulle anmälas till, delegationsbeslut har anmälts både till Regionstyrelsen³⁴ och hälso- och sjukvårdsnämnden³⁵.

Enligt ansvarig kontaktperson finns ingen fastställd beskrivning av kontaktpersonens uppdrag och ansvar, inte heller några andra rutinbeskrivningar finns för området.

7.2.2.4 God och Nära vård, en omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav

Av överenskommelsens beskrivning³⁶ framgår att runtom i Sverige pågår omställningen till en god och nära vård. Omställningen syftar till en hälso- och sjukvård som tillhålls sammanhållet med utgångspunkt i patientens individuella behov och förutsättningar så att individens hela livssituation kan beaktas.

Överenskommelsen består av fyra utvecklingsområden:

- Utveckling av den nära vården med primärvården som nav
- Goda förutsättningar för vårdens medarbetare
- Insatser inom ramen för Vision e-hälsa 2025
- En förstärkt ambulansvård

Tilldelning av stimulansmedlen till regionen har skett i relation till den befolkningsandel baserats på underlag den 1 november 2021. Region Jämtland Härjedalen har för år 2022 tilldelats³⁷ 64,4 mkr varav 50 mkr är fördelat i budgeten. Regeringsbeslutet är inte diarieförd, men återfinns i teamsmappen "Överenskommelsen God nära vård 2022".

³⁰ Överenskommelsen Psykisk hälsa. RS/281/2022

³¹ Insatser inom området Psykisk hälsa och suicidprevention - fördelning av riktade medel enligt tilläggsöverenskommelse 2022.

³² Teams/Nationella Överenskommelser/Psykisk hälsa.

³³ Dnr: 281/2022

³⁴ §154 Regionstyrelsens protokoll 2022-06-20. Dnr: RS/281/2022

³⁵ §§92 Hälso- och sjukvårdsnämndens protokoll 2022-06-16. Dnr: RS/281/2022

³⁶ §87 Regionstyrelsens protokoll 2022-05-04 Dnr: RS/76/2022

³⁷ Regeringsbeslut 2022-02-03 S2022/00607

Kontaktperson för överenskommelsen ”God och nära vård”, på Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen, har till uppgift bland annat att ta fram underlag till förslag till fördelning av statsbidrag och förslag till beslut av regionstyrelsen. Kontaktpersonen har till uppgift att samordna uppföljning och återrapportering.

Regionen ska lämna redovisning av genomförda insatser, uppnådda resultat och användning av medlen inom överenskommelsen. En delredovisning är inlämnad enligt instruktioner från SKR till Socialstyrelsen inom tidsram 29 september 2022³⁸, för att få ta del av medlen för verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Slutredovisning för hela 2022 ska skickas till Socialstyrelsen och SKR senast 31 mars 2023.

Externa vårdgivarna inom hälsovalet ska lämna en delredovisning respektive slutredovisning senast den 15 september 2022 och 10 mars 2023 till ansvarig kontaktperson för tilldelad medel för utvecklingsområde ”Goda förutsättningar för vårdens medarbetare”.

7.2.2.5 Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården

Av överenskommelsens beskrivning³⁹ syftar statsbidraget till att stimulera till regionala insatser som bidrar till förbättringar i form av kortare väntetider. Överenskommelsen har pågått under flera års tid med viss förändring genom åren. Överenskommelsen kompletterades⁴⁰ i april 2022 med ett tillägg på 5,6 mkr i syfte att komplettera grundöverenskommelsen med särskilt fokus på uppfyllelse av vårdgarantin.

Av överenskommelsens beskrivning fördelas medel mellan två block av prestationskrav. Block 1 betalas ut baserat på regionens uppfyllnadsgrad av de uppsatta prestationskraven för kortare väntetider. Block 2 för strategiskt utvecklingsarbete och rapportering till väntetidsdatabasen och fördelas enligt befolkningens mängd. Ingen ansökan krävs, däremot finns krav på handlingsplan och återrapportering i form av ekonomisk redovisning samt verksamhetsredovisning.

Det finns ingen dokumenterad uppdragsbeskrivning för överenskommelsen enligt kontaktpersonen men uppdraget upplevs ändå tydligt eftersom det har pågått under flera års tid och samordnaren har stor erfarenhet.

Handlingsplan för 2021–2022 har tagits fram av samordnaren och återfinns i regionens diarium⁴¹. Planen reviderades och beslutades av tf. regiondirektör i juni 2022.

En delredovisning⁴² är inlämnad inom tidsram den 30 september till Regeringskansliet och Socialstyrelsen.

Slutredovisning⁴³ av överenskommelsen ska ske senast den 31 mars 2023, både till Socialstyrelsen och till Socialdepartementet. I slutredovisningen ska regionerna redovisa hur de har använt medlen inom ramen för överenskommelsen, inklusive tilläggsöverenskommelsen 2021 och tilläggsöverenskommelsen 2022.

³⁸ Dnr: 76/:5/2022 God nära vård 2022-09-29

³⁹ Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården. RS/75/2022

⁴⁰ SKR, ärendenummer 22/00003. Dnr: RS/75/2022

⁴¹ Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården. Dnr: HSN/736/2022

⁴² §98 Hälso- och sjukvårdsnämndens protokoll 2022-09-26 Dnr: HSN/810/2022

⁴³ Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården. Dnr: RS/75/2022

Bedömning

- Vi bedömer att regiongemensamma dokumenterade rutiner eller kriterier för att identifiera och prioritera urval av statsbidrag och hur de ska ansökas, hanteras och kontrolleras saknas.
- Vi bedömer att beslut om att inte delta i någon satsning inte dokumenteras enligt regelverket.
- Vi bedömer att man bör överväga om ett införande och implementering av regionens IT-stöd för statsbidrag i Stratsys ska införas.
- Vi bedömer utifrån granskning och stickprov av statsbidrag som granskats är till viss del tillfredställande, diarieföring av underlag tillhörande statsbidrag är bristfällig.

Vi rekommenderar

- *att regionstyrelsen tar initiativ till att utveckla regiongemensamma riktlinjer för rutiner, kriterier, identifiering och urval av riktade statsbidrag.*
- *att beslut om att inte delta i någon satsning dokumenteras enligt regelverket om hantering av statsbidrag*
- *Det finns ett utvecklingsbehov och förbättringspotential av diarieföring av statsbidrag.*
- *att kontaktpersoner får förutsättningar med tydlig styrning och uppdrag i sin roll som ansvarig för en satsning.*

7.3 UPPFÖLJNING OCH ÅTERRAPPORTERING TILL BIDRAGSGIVAREN

Revisionsfråga: Sker uppföljning och återrapportering av erhållna statsbidrag i enlighet med de krav som är uppställda av bidragsgivaren?

När det gäller de statsbidrag enligt överenskommelser mellan staten och SKR har hälso-politiska enheten utsett kontaktpersoner för respektive bidrag. Det är kontaktpersonens ansvar att genomföra verksamheternas återrapportering och enligt intervjuer framkommer att detta alltid genomförs. I de fall en ekonomisk återredovisning krävs exempelvis till Socialstyrelsen görs detta tillsammans med ansvarig områdesekonom. Om en separat ekonomisk redovisning till Kammarkollegiet krävs så utförs det av respektive förvaltningscontroller.

Enligt ekonomiavdelningen, sker återredovisning i de flesta fall via en mall enligt redovisningsansvarig som finns tillgänglig att fylla i på bidragsgivarens hemsida.

I granskningen har det inte ingått att närmare granska innehållet i återrapportering av statsbidrag till bidragsgivaren, för att bedöma regionens återrapportering. Dock har det framkommit vid slumpmässigt stickprov att påminnelse har skickats ut från bidragsgivaren om återrapportering. Vi noterar att det inte har gjorts i någon av de utvalda statsbidragen för vår granskning.

För några statsbidrag finns underlag för återrapportering att hitta i diariet under samma ärendenummer som övriga underlag för statsbidraget.

Ansvarig för regionala utvecklingsnämndens återrapportering är kulturstrategen för statsbidraget inom Kultursamverkansmodellen. Aktörerna återredovisar verksamhet och ekonomi genom Kulturdatabasen, Myndigheten för kulturanalys ett nationellt datainsamlingsverktyg som ägs av Myndigheten för kulturanalys. Kulturstrategen ansvarar för redovisningen till nämnden som i sin tur fastställer regionens samlade redovisning till bidragsgivaren. Folkhögskolorna ansvarar för sin egen återrapportering till skolstyrelsen som

fastställer folkhögskolornas verksamhetsberättelse inför redovisning till Folkbildningsrådet.

De kulturprojekt som har finansierats av statsbidrag, redovisas resultatet av projektansvariga till kulturstrateg och områdeschef. Projektet redovisas för nämnden som fastställer redovisningen till bidragsgivaren. Ekonomisk återredovisning görs av områdesekonom och förvaltningscontroller.

Enligt kulturstrategen ansvarar hen för att samtliga underlag diarieförs. Genom stickprovskontroll har vi funnit samlade underlag för respektive statsbidrag i regionens diarium.

Bedömning

- Vi bedömer att uppföljning och återredovisning till bidragsgivaren fungerar tillfredställande.
- Vi bedömer att det finns risk för sårbarhet när kompetensen för återredovisning av statsbidrag enbart finns hos en person.

Vi rekommenderar

- *att fler inom förvaltningen ges kunskap om hur statsbidrag ska återredovisas och utför återredovisning av statsbidrag i enlighet med de krav som är uppställda av bidragsgivaren.*

7.4 BOKFÖRING OCH REDOVISNING

Revisionsfråga: Redovisas de riktade statsbidragen i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning samt RKR:s rekommendation R2?

7.4.1 Intäktsredovisning

Enligt Rådet för kommunal redovisning om intäktsredovisning ska bidrag som är förenade med villkor avseende framtida prestation intäktsredovisas löpande i takt med att prestationen utförs. Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning ska god redovisningssed tillämpas. Detta innebär bland annat att ta hänsyn till försiktighetsprincipen, alla värderingar i räkenskaperna ska göras med rimlig försiktighet.

För hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen bokar redovisningsansvarige intäkter där ännu ingen utbetalning från staten skett för de bidrag som är beslutade (från staten) vid årets början, oftast i 12:e delar enligt bedömd förbrukning. Övriga intäkter bokas i takt med att bidragen blir beslutade och prestationer utförs. Det bokas på rätt konto och objekt centralt för regionen. Regionala utvecklingsnämnden bokar, enligt förvaltningscontroller, upp de mest tillförlitliga beloppen.

Vi har genom stickprovskontroll på intäktskonto 3810 (Riktade statsbidrag) observerat att de medel som har betalats ut till regionen har intäktsbokförts centralt och med korrekt objektskod. En del har fördelats i tolfte delar för aktuellt år och en del har fördelats jämnt på resterande månader av året från det att medlen inkom. Vi har noterat ett bidrag, som ännu inte har betalats ut, där beslut om det garanterade lägsta beloppet som kommer att erhållas inkom till regionen i februari 2022, beloppet hade vid stickprovstillfället i september inte bokats upp i balansräkningen.

Objektskod

Samtliga statsbidragsintäkter och kostnader ska konteras med en unik objektskod för att de enkelt ska kunna följas upp i ekonomisystemet. Av intervjuer framkommer dock att kostnader ibland konteras med fel objektskod. Det förekommer att fakturor konterats med fel objektnummer.

Enligt intervjuer med ekonomer inom ekonomiavdelningen, framkommer att det som oftast blir fel är löner som bokförs automatiskt via lönesystemet Heroma till ekonomisystemet, anledningen uppges vara att lönesystemet inte har uppdaterats korrekt. Det förekommer också att fakturor konteras med fel objektskod.

Felkonteringar upptäcks och korrigeras av ansvarig områdesekonom. Av intervjuer framgår att avstämning av bokförda kostnader sker löpande. Områdesekonomerna stämmer av sina respektive områden och regionstyrelsens och nämndernas förvaltningskontrollers gör en övergripande avstämning av helheten.

Regionstyrelsens förvaltningscontroller nämner vid intervju att det är ett problem att listan på objektskoder inte rensas, gamla objekt för inaktuella statsbidrag ligger kvar och går fortfarande att använda. Han nämner även att namnen på objekten ofta är otydliga och att det kan leda till att fel objektskod används.

I delegationsbeslut har man börjat tydliggöra med objektnummer per nationell satsning och riktade statsbidrag, för att minska felkonteringar.

Enligt genomförda intervjuer finns inte dokumenterade anvisningar/rutiner för bokföring av riktade statsbidrag.

Det sker ingen samlad redovisning av samtliga riktade statsbidrag till regionfullmäktige.

Bedömning

- Vi bedömer att rutinen för intäktsredovisning ser olika ut på olika områden inom regionen. Vi bedömer trots detta att regionen följer rådande regler och rekommendationer.
- Vi bedömer att det inte finns dokumenterade anvisningar/rutiner för bokföring av riktade statsbidrag.

Vi rekommenderar

- *att regionen bör se över rutinerna och likrikta tillvägagångssättet för att förbättra kontinuitet och samsyn inom alla verksamhetsområden.*
- *att dokumenterade anvisningar/rutiner tas fram för bokföring av riktade statsbidrag.*

7.5 UTVÄRDERING

Revisionsfråga: Sker någon utvärdering av den med bidrag finansierade verksamheten när bidragen upphör/har förbrukats, inför beslut om avveckling alternativt förnyad finansiering?

Enligt verksamhetschefen vid psykiatri och kontaktpersonen för statsbidraget psykisk hälsa gjordes 2021 en noggrann genomgång av de områden inom psykiatrin som finansierats av statsbidrag för att fånga upp projekt som bedöms som varaktig och ska finansieras inom budget. Av övriga verksamheter inom hälso- och sjukvårdsnämnden har det inte framkommit någon information om att det sker någon utvärdering eller planering inför eventuellt upphörande av bidrag.

Regionala utvecklingsnämndens kulturstrateg uppger vid intervju att de historiskt inom nämnden haft dålig planering av hur projekt ska fortlöpa efter att bidrag löpt ut. De är medvetna om problematiken och försöker att arbeta fram tydligare planering.

Bedömning

- Vi bedömer att systematisk utvärdering av de statsbidrag som ingått i granskningen har det inte förekommit någon systematisk utvärdering.

Vi rekommenderar

- *att utvärdering av finansierad verksamhet kan utvecklas och ha tydligare planering och uppföljning av riskområden inför beslut om alternativ finansiering vid förnyad finansiering som är bidragsberoende.*

7.6 SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

Granskningens syfte har varit att svara på om man har säkerställt att styrning, ledning och den interna kontrollen för hantering av riktade statsbidrag är ändamålsenlig.

Vår sammanfattande bedömning är att regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden inte har en säkerställt en tillräcklig styrning och kontroll över riktade statsbidrag.

Vår bedömning och utifrån urval av granskning har regional utveckling har bättre styrning och kontroll över sina statsbidrag, mot bakgrund att nämnden alltid står bakom en ansökning av bidrag och skapar större delaktighet och ansvar.

Vi rekommenderar nämnden att:

- *Utreda om behov finns att utse en styrgrupp, uppdragsägare, som säkerställer styrning och ledning med olika kompetenser för hantering av statsbidrag.*
- *ta fram skriftliga rutiner och tillämpningsanvisningar inom nämndens område för hantering av statsbidrag tas fram för hantering av de olika statsbidragen.*
- *utveckla återrapportering till regionfullmäktige.*
- *ta initiativ till att utveckla regiongemensamma riktlinjer för rutiner, kriterier, identifiering och urval av riktade statsbidrag.*
- *dokumentera beslut om att inte delta i någon satsning enligt regelverket om hantering av statsbidrag.*
- *utveckla och förbättra diarieföring av statsbidrag.*
- *säkerställa att kontaktpersoner får förutsättningar med tydlig styrning och uppdrag i sin roll som ansvarig för en satsning.*
- *utbilda fler inom förvaltningen om hur statsbidrag ska återredovisas och utför i enlighet med de krav som är uppställda av bidragsgivaren.*
- *se över rutinerna och likrikta tillvägagångssättet för att förbättra kontinuitet och samsyn inom alla verksamhetsområden.*
- *att dokumenterade anvisningar/rutiner tas framför bokföring av riktade statsbidrag*
- *utvärdera genomförda satsningar inför planering och beslut om fortsatt/alternativ finansiering av förnyade satsningar.*

7.6.1 Svar på revisionsfrågorna

Revisionsfråga	Svar	Kommentar
Finns det en tydlig organisering och ansvarsfördelning för hantering av riktade statsbidrag, exempelvis bevakning, ansökan, genomförande och uppföljning?	Delvis	<p>Det finns en utsedd samordnare sedan februari 2022 för hantering av statsbidrag. Dock har regionen ingen styrgrupp uppdragsägare, med olika kompetenser för hantering av statsbidrag.</p> <p>Det saknas dokumenterad fördelning av ansvar och befogenheter för det administrativa arbetet. Skriftliga rutiner och tillämpningsanvisningar saknas för hantering av de olika statsbidragen.</p> <p>Bristande uppföljning och rapportering till regionstyrelse och nämnd. Ingen återrapportering till regionfullmäktige av erhållna statsbidrag (urval av statsbidrag)</p>
Finns det dokumenterade rutiner och kriterier för att identifiera, prioritera och ansöka om riktade statsbidrag, bevaka att bidragen erhålls samt rapportera prestationer till bidragsgivaren när villkoren så kräver?	Nej	Det finns inga regiongemensamma dokumenterade rutiner eller kriterier för att identifiera och prioritera urval av statsbidrag och hur de ska ansökas, hanteras och kontrolleras.
Sker uppföljning och återrapportering av erhållna statsbidrag i enlighet med de krav som är uppställda av bidragsgivaren?	Ja	Återredovisning sker enligt de krav som är uppställda. Dock är återredovisning av den ekonomiska återredovisningen av statsbidrag enbart hos en person.
Redovisas de riktade statsbidragen i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning samt RKR:s rekommendation R2?	Ja	
Sker någon utvärdering av den med bidrag finansierade verksamheten när bidragen upphör/har förbrukats, inför beslut om avveckling alternativt förnyad finansiering?	Nej	Av verksamheter inom hälso- och sjukvårdsnämnden Det har det inte framkommit någon information om att det sker någon utvärdering eller planering inför eventuellt upphörande av bidrag. Dock är man medveten om problematiken inom regionalutveckling och försöker att arbeta fram tydligare planering

8 KVALITETSSÄKRING

Berörda uppgiftslämnare och verksamhetsansvariga har (har givits möjlighet att) faktagranskat lämnade uppgifter som finns med i revisionsrapporten.

Projektledare svarar för kvalitetssäkring gentemot uppgiftslämnare och av de insamlade uppgifter som används i analysen. Projektledaren har det primära ansvaret för att den analys och de bedömningar och förslag som förs fram är tillräckligt underbyggda.

Ansvarig för kvalitetssäkring har det övergripande ansvaret för att kontrollera om granskningen har en tillräcklig yrkesmässig och metodisk kvalitet samt att det finns en överensstämmelse mellan revisionsfrågorna/kontrollmålen, metoder, fakta, slutsatser/bedömningar och framförda förslag.

9 UNDERTECKNANDE

Projektledare:

Carina Hemmingsson
Sakkunnig

Projektledare:
Sarah Pääjärvi
Kommunal revisor

Kvalitetssäkring:

Leif Gabrielsson
Revisionsdirektör

10 REFERENSER

- 1.-. Regionplan och budget 2022–2024. Dnr: RS/261/2021
- 2.-. Regionstyrelsens Reglemente 2019–2022. Dnr: RS/2343:25/2016
- 3.-. Hälso- och sjukvårdsnämndens Reglemente 2019–2022. Dnr: RS/2343:45/2016.
- 4.-. Regional utvecklingsnämndens Reglemente 2019–2022. Dnr: RS/2343:27/2016.
- 5.-. Dokument; Regler och riktlinjer för statsbidrag Centuri: 68403–1
- 6.-. Dokument; Fördelning av vissa statsbidrag till regionalkulturverksamhet enligt förordning (2010:2012). Centuri
- 7.-. Dokument; Arenor och grupper för ledning och styrning, Centuri 67120–1
- 8.-. -Kvinnors hälsa och förlossningsvård - Nationell överenskommelse/statsbidrag. Ärenden: SKR/21/01523.
- 9.-. Jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider - Nationell överenskommelse/statsbidrag. Ärenden: SKR/21/01524
- 10.-. Psykisk hälsa - Nationell Överenskommelse/Statsbidrag. Ärenden: SKR/21/01528
- 11.-. God nära vård, en omställning av hälso- och sjukvården som nav - Nationell Överenskommelse/Statsbidrag. Ärenden: SKR/21/01526.
- 12.-. Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården - Nationell Överenskommelse/Statsbidrag. Ärenden: SKR/21/01525. Tilläggsöverenskommelse SKR/22/00447
- 13.-. Verksamhetsplan Regionstyrelsen
- 14.-. Verksamhetsplan Hälso-och sjukvårdsnämnden
- 15.-. Verksamhetsplan Regional utvecklingsnämnd
- 16.-. Regionalt cancercentrum norr (<https://cancercentrum.se/norr>)
- 17.-. Microsoft Teams/ Nationella Överenskommelser (Region Jämtland Härjedalen)
- 18.-. Nationella överenskommelser Sveriges kommuner och regioner/SKR.
<https://skr.se/halsasjukvard/overenskommelsermellanskrochregeringen.1463.html>
<https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidrag.1403.html>
- 19.-. Regeringskansliet,
<https://www.regeringen.se/regeringskansliet/bidrag-till-foreningar-stiftelser-eller-internationella-organisationer-med-flera/>
- 20.-. Socialstyrelsen,
<https://statsbidrag.socialstyrelsen.se/>